

MEGJELENT

**Barta Györgyi–Beluszky Pál–
Földi Zsuzsa–Kovács Katalin
(szerk.)**

A területi kutatások csomópontjai

*MTA Regionális Kutatások Központja
(Pécs, 2010, 531 o.)*

Magyarországon az 1980-as években új tudományág jelent meg, a társadalom életének térbeli vonatkozásait kutató, a közgazdaságtudomány, a humánföldrajz, a város- és faluszociológia eredményeit és módszereit ötvöző regionális tudomány. E tudományág meghonosításában kiemelkedő szerepet játszott Enyedi György akadémikus. A regionális tudomány számos művelője Enyedi György kutatásainak nyomdokain jár; szerteágazó kutatói és tudományos szervező munkája során szinte minden regionális szakember tanítványává, munkatársává, tisztelőjévé vált. A nyolcvanadik születésnapjára megjelent kötetben közülük néhányan Enyedi György gazdag munkásságának főbb témáit gondolják tovább az alábbiak szerint:

- Süllyedő és emelkedő falvak
- Urbanizáció
- Városok a nemzetközi térben
- Társadalom, gazdaság, közigazgatás a területi folyamatokban
- Társadalmi-területi egyenlőtlenségek – területi politika

A témákhoz kapcsolódó írások Enyedi-tanulmányokra reflektálnak, folytatják azok gondolatmenetét vagy éppen vitába szállnak azok tartalmával. A kötet a gazdag kutatói tevékenység tisztelgő továbbszövése.

MEGJELENT

Mészáros Rezső és munkaközössége
Boros L.–Mészáros R.–
Nagy E.–Nagy G.–Pál V.

A globális gazdaság földrajzi dimenziói

Modern Regionális Tudomány Szakkönyvtár

Sorozatszerkesztő:
Lengyel Imre

Akadémiai Kiadó
(Budapest, 2010, 395 o.)

Ez a könyv izgalmas vállalkozás eredménye. Kísérletet tettünk arra, hogy alapvetően társadalomföldrajzi nézőpontból és többnyire ne a szokásos megközelítéssel értelmezzük és mutassuk be a közelmúlt és napjaink globális gazdaságát. Vagyis az volt a célunk, hogy ne a „hagyományos” világgazdasági földrajzot írjuk meg, hanem valami mást, ami lehetőséget ad a földrajz új szemléletének és kapcsolódásainak beépítésére is. Erre kínált kiváló lehetőséget a globális gazdaság földrajzi dimenziói. Induló álláspontunk az volt, hogy a globális gazdaság olyan térbeli, szerkezeti, működésbeli, strukturális változatossággal és változékonysággal rendelkezik, amely alkalmas a földrajzi dimenziók feltárására. Továbbá lehetővé tesz mélyebb, szélesebb, többszintű területi elemzéseket, értékeléseket is, valamint a kapcsolódó területek (társadalom, környezet, kultúra, információ, tudás) érdemi bekapcsolását az elemzésbe és a mondanivaló egészébe. Természetesen a történéseket és a folyamatokat magától a világgazdaságtól nem lehet mereven elhatárolni. Kétségtelen azonban, hogy a különböző szakterületek között vita folyik a globális gazdaság–világgazdaság egymáshoz való viszonyát illetően. Aligha tagadható, hogy a kapitalizmus és a globalizáció fejlődéstörténete számos felfogásbeli, értelmezésbeli lehetőséget kínál, de úgy véljük nem feladatunk ilyen felületekre, irányokba kitérni.

Arra azonban szükséges felhívni a figyelmet, hogy sokasodnak a globális gazdaság és a világgazdaság széles körű megközelítései a hazai és a nemzetközi közgazdasági, regionális tudományi, geográfiai és még más kapcsolódó tudományterület szakirodalmában. Ez kétségkívül öröm, ami azonban sajnálatosan együtt jár azzal is, hogy

az egyébként sem egyszerű fogalomrendszer még bonyolultabbá válik, ami a tisztánlátást tovább nehezíti, miután minden tudományterület a sajátját használja. Mégis, ez a jó tendencia, mert ezáltal a világ gazdaságáról, egyáltalán világunkról egyre többet megtudhatunk.

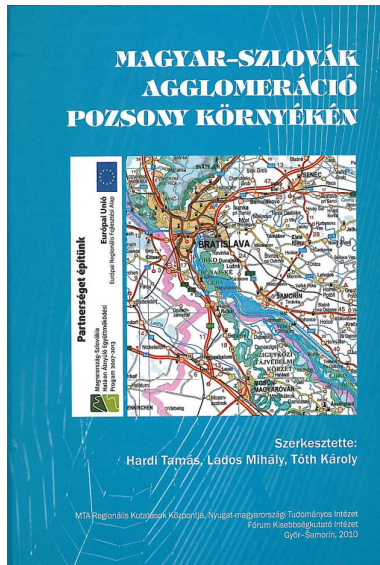
Hosszú idő óta jellemző, hogy az elméleti munkák mellett, mind a nemzetközi, mind a hazai szakirodalomban az ágazati jellegű elemzések, értékelések kapnak nagyobb hangsúlyt. Természetes, hogy az egyes ágazatok jellemzőinek, mozgásfolyamatainak értékelése nem nélkülözhető az adott ágazat leírásához. Hiányérzetet inkább az kelt, hogy a területiség nem kap sokkal nagyobb hangsúlyt a folyamatok, változások elemzésében, bemutatásában. Holott a globális folyamatok mostanában különösen kínálják magukat ilyenfajta vizsgálatokra, hiszen markáns területi változások, súlypont-áthelyeződések is történnek.

Munkánk nem monográfia, az általunk meghatározónak vélt tényezők elemzését, értelmezését és bemutatását végeztük el. Ahol lehetőséget láttunk rá, a folyamatokra, a területi megjelenési formákra, a földrajzi sajátosságokra, a társadalmi és környezeti összefüggésekre is koncentrálnak, és megkülönböztetett figyelmet fordítottunk azokra a jelenségekre, körülményekre és tényezőkre, amelyek a 21. század első évtizedében fontosak, illetve fontossá válhatnak.

A könyvet tananyagként szánjuk a geográfus és a közgazdász mesterképzés, valamint a geográfus alap- és földrajztanárképzés számára, de reméljük a hasznos kézikönyv szerepét is betölti majd, és az érdeklődő közvélemény figyelmét is felkelti.

Prof. Mészáros Rezső, akadémikus
A szerzői munkaközösség vezetője

MEGJELENT

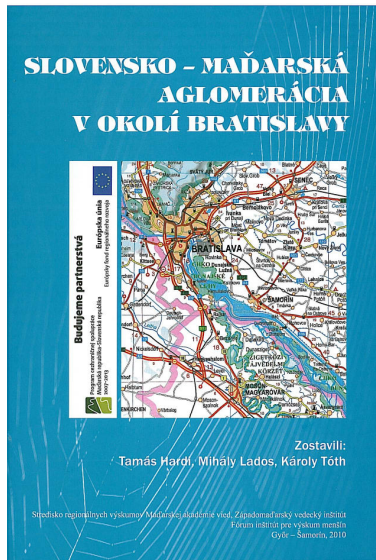
**Hardi Tamás, Lados Mihály,
Tóth Károly
(szerk.)**

**Magyar-szlovák agglomeráció
Pozsony környékén**

**Slovensko–Maďarská aglomerácia
v okolí Bratislavy**

*MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos
Intézet –*

*MTA Fórum Kisebbségkutató Intézet
(Győr–Šamorín, 2010,
magyarul 223 o., szlovákul 209 o.)*

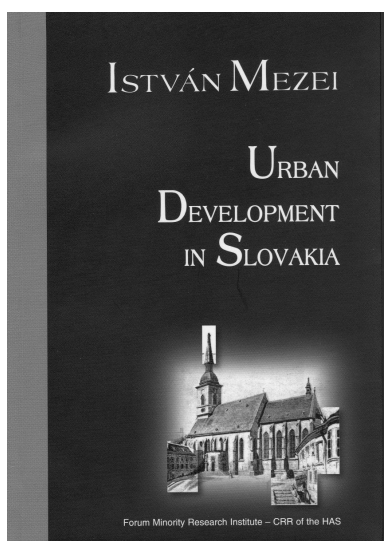
Pozsony városának különleges adottságai vannak. Talán egyetlen főváros a világon, amely egyszerre két szomszédos állammal is határos: Ausztriával és Magyarországgal. A hetvenes–nyolcvanas évek gyors urbanizációja, lakosságszám növekedése után a kilencvenes évek végén megindult a szuburbanizáció, a lakosság kiköltözése a város környéki településekre. Mindezt a történetet bármely fejlődő nagyvárosról elmondhatnánk: Pozsony különlegessége földrajzi elhelyezkedéséből és etnikai környezetéből adódik. A kiköltöző városi lakosok és az újonnan érkezők gyakran olyan területeken találnak lakhelyet családjuk számára, amelynek lakossága többségében magyar származású (Csallóköz). Az uniós csatlakozás után megnyílt az út a szomszédos határtérségek, Magyarország és Ausztria felé is, mivel ezekben a falvakban az ingatlanárak meg sem közelítik a fővárosi, illetve főváros környéki árakat.

Jelen kötetünk ezt a problémakört vizsgálja: a Pozsonyból kiköltözők helyzetét, a szuburbanizáció hatásait a magyar többségű Csallóközben és Magyarország határ menti falvaiban. Az MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézete és a Fórum Intézet, összefogva három szlovákiai (Somorja, Pozsonypüspöki és Vajka) és három magyarországi (Dunakiliti, Mosonmagyaróvár és Rajka) érintett önkormányzattal az Európai Unió támogatásával egy éven keresztül vizsgálta a térséget. Magyar és szlovák nyelvű kötetünk ennek a munkának az eredményeit tárja a nyilvánosság elé, bemutatva néhány hasonló, európai példát is.

A kötet ingyenesen letölthető: <http://agglonet.foruminst.sk> honlapról. Nyomtatott formában hozzáférhető az MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézetben, illetve a Fórum Kisebbségkutató Intézetben.

A kutatást a Magyarország–Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007–2013 támogatta. A támogatott projekt címe és kódja: AGGLONET Magyar–szlovák agglomeráció Pozsony környékén – Közszolgáltatás fejlesztési hálózat Pozsony határon átnyúló agglomerációjában. HUSK/0801/1.5.1/007

MEGJELENT

Mezei, István

Urban development in Slovakia

*CRR of the HAS – Forum Minority Research
Institute
(Pécs–Šamorín, 2010, 188 o.)*

A kötet a 2008-ban megjelent „*Városok Szlovákiában és a magyar határ mentén*” c. mű angol nyelvű változata.

Ajánlhatnám ezt a könyvet a gyermekeimnek, mondván, kíváncsian várom, vajon ők hogyan értelmezik a körülöttük lévő világot, hiszen minden generáció kötelessége a kíváncsi reagálás. Ajánlhatnám ezt a könyvet nagyívű gesztussal a Kárpát-medencében élőknek, hiszen olyan viharos átalakulásokon mentünk keresztül mindannyian, hogy kötelességünk erről beszélni. A magyarországi dolgozatok többsége a történelmi eseményekre összpontosít, és arra a következtetésre jut, hogy nagyhatalmi játszmák keresztüztüében lettünk vesztesek. Ebben nagy igazság van. A szomszéd népek a magyar politika elnyomó természetére vezetik vissza a határváltozásokat, ebben viszont aligha van nagy igazság, legfeljebb kicsi, amennyi a propagandához szükséges. Arra gondoltam, hogy más szemmel nézek körül és honfoglalásként értelmezem a szlovák államiság megjelenését, mert ennyi év után mérleget kell vonni. Mi lett azzal a soknemzetiségű, sokkultúrájú országrésszel, amit mi Felvidéknek mondunk? Mi lett azzal a soknemzetiségű, sokkultúrájú városállománnyal, amiről oly sok regényes írás szól? A dolgozat a réginek és az újnak az összevetésével indul, hogy bemutassa a megváltozott viszonyokat, és elsősorban a városok változására figyel, majd zárásként az együttműködés végre újból benépesülő tereit járja be.

Szlovákiáról egyre több könyv, szócikk, dolgozat, írás jelenik meg. Hátha megtalálja ez a kiadvány is a helyét közöttük.

Kapható:
Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja – Szlovákia
931 01 Somorja/Šamorín
Parková 4. 5 €

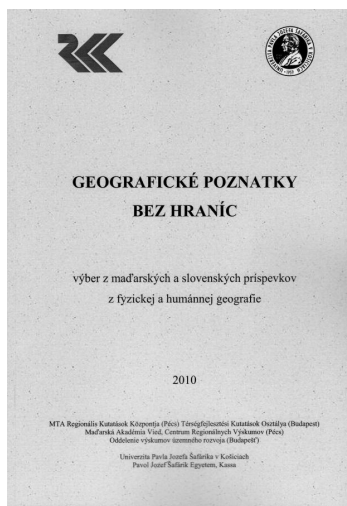
MEGJELENT

**Mezei I.–Barabás, D. (főszerk.)
Gallay, M.–Hardi T.–Kandráčová, V.–Koós B.
(szerk.)**

**Földrajzi szemelvények határok nélkül
napjaink magyar és szlovák természet-,
társadalom- és gazdaságföldrajzi írásaiból.**

**Geografické poznatky bez hraníc – výber z
maďarských a slovenských príspevkov z
fyzickej a humánnej geografie.**

*MTA RKK Térrelfejlesztési Kutatások Osztálya–
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika
(Budapest–Kosice, 2010,
magyar nyelvű kötet 307 o., szlovák nyelvű kötet
281 o.)*

A magyar nyelvű kötethez tartozó CD a tanulmányok teljes szövegét tartalmazza

Hatvan magyar és szlovák kutató találkozásának megszervezése volt a célja pályázatunknak, amelyet az MTA Regionális Kutatások Központja Térrelfejlesztési Kutatások Osztálya (Budapest) és a kassai Safárik Egyetem Földrajz Tanszéke nyert meg a *Magyarország–Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007–2013* keretében.

A 2009 szeptemberében induló egy éves program során az első négy hónapban személyes találkozókat szerveztünk a meghívott földrajzosok és regionális tudománnyal foglalkozók között. Az egyik kötet magyar nyelven mutatja be – mintegy

nyolc ív terjedelemben – a magyar és szlovák kutatók terméséből kiválogatott szemelvényeket, míg egy hasonló terjedelmű kötetben ugyanez lesz olvasható szlovákul. Ennek megfelelően a két kötet szerkezete is azonos lett. A természeti környezetet bemutató geológiai, természetföldrajzi, geomorfológiai és éghajlati szemelvények után a társadalmi környezetet bemutató népesség- és település-földrajzi írásokból következnek részletek. A gazdasági környezetet és a területi különbségeket érintő írások után zárásként még határmentiséggel kapcsolatos dolgozatok részletei is bekerültek a kötetbe, elsősorban a Debreceni Egyetem földrajzosainak jóvoltából. Ha a résztvevőket a nagy létszám miatt nem is soroljuk most fel, azért említjük meg, hogy a már megnevezett intézményeken kívül a szegedi, a pécsi, a budapesti és a soproni egyetem oktatói-kutatói is megjelennek a kötetben, ahogy a nyíregyházi és a kalocsai földrajzosok is. Mindezekon túl, a közös munka zárásaként a kötetbemutató konferenciánkat a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskolán tartottuk, példázva ezzel a határ menti és a határon belüli együttműködést.

Az elkészült köteteket eljuttatjuk a földrajzot tanító intézményeknek és a területfejlesztéssel foglalkozó szakembereknek, valamint föltesszük a két intézmény honlapjára is.